

Programma: De kunst van het verstaan

Datum: 10-14 juli 2023

Docent: Corrie Haverkort

Maandag 10 juli 2023	De aard van onze drijfveren
09.45 uur	Aankomst met koffie/thee
10.30 uur	Welkom, voorstellen op een wijze die past bij het thema van de week Wat onderscheidt ons en wat verbindt ons?
11.30 uur	Koffie/thee
11.45 uur	Inleidend college over De kunst van het Verstaan Wat maakt dat elkaar verstaan en begrijpen zo ingewikkeld is? Wat veroorzaakt kleine en grote conflicten? Over zingeving, betekenis en waardigheid.
13.00 uur	Lunch
Vanaf 14.00 uur	Mogelijkheid tot inchecken op de hotelkamer
14.30 uur	Interactief college: verlangens, redelijkheid en waardeoordelen. Wat is de aard van onze persoonlijke drijfveren als we kijken naar ons persoonlijke leven en de samenleving om ons heen? We lezen een primaire tekst van Fukuyama uit zijn boek Identiteit, hfdst. 3 Binnen en buiten en hfdst. 4 Waardigheid en democratie, zie syllabus.
16.00 uur	Koffie/thee
16.15 uur	Interview: Chris Kijne praat met de Amerikaanse politieke denker Francis Fukuyama. www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2005-2006/gesprek-met-francis-fukuyama.html Dit interview uit 2006 laat een boeiend beeld van de ons bekende geschiedenis zien. En maakt begrijpelijk waarom Fukuyama zijn latere boek Identiteit heeft willen publiceren.
17.30 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Uitwisseling, reflectie en documentaire: Op welke wijze heeft de inhoud van deze eerste dag ons aan het denken gezet? Documentaire Wislawa Szymborska: Einde en begin. Een uniek portret van de Poolse dichteres en Nobelprijswinnaar. Szymborska neemt de mens zodanig waar dat haar poëzie niet enkel schoonheid bevat maar ons op een nieuwe manier naar elkaar en onszelf laat kijken.
21.30 uur	Einde programma van dag 1 / aan de bar

Dinsdag 11 juli 2023	Gelijk respect: een schijnbare tegenstelling
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	College: Over (on) verstaanbaarheid en essentiële verschillen We gaan in op het denken van Taylor en Hegel. Taylor: gelijkheid en verschil, een bewerking door C. Haverkort, zie syllabus. Hegel: We lezen (close reading of anderszins) een primaire tekst van Hegel: zelfstandigheid en onzelfstandigheid van het zelfbewustzijn uit zijn boek <i>Fenomenologie van de geest</i> , zie syllabus: Deze tekst bespreken we a.d.h.v. een artikel van De Dijn en Burms over erkenning en fierheid, zie syllabus.
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Interactief college over de houding van gelijk respect. Vervolg van de ochtend.
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	De ander en ik, de blik van de kunstenaar W bekijken twee video's van de kunstenares Marina Abramovic. Tedtalk: www.youtube.com/watch?v=M4so_Z9a_u0 One minute of silence: www.youtube.com/watch?v=OS0Tg0IjCp4 Iedere universele erkenning moet tegelijkertijd gaan over erkenning van ieder individu. Is dit mogelijk? Kunnen we elkaar echt erkennen? En wat houdt erkenning in?
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Onderzoek naar verstaanbaarheid. In hoeverre willen we verstaan worden? Welke weerstand kennen we als het gaat om het verstaan van de ander? Wat zijn de gevolgen van onverstaanbaarheid zowel maatschappelijk als in ons persoonlijke leven?
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	20.45 uur. Documentaire: Film: A family affair Over keuzes die gemaakt worden en de gevolgen ervan voor de volgende generaties. Over trauma en een narcistische paradox die een gebrek aan eigenwaarde met een overdreven zelfbeeld compenseert.
21.30 uur	Einde programma van dag 2 / aan de bar

Woensdag 12 juli 2023	Identiteit: een kwestie van aannames en overtuigingen?
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	College: Over de vorming van identiteit en de waarde die we daaraan hechten. Het boek <i>De leugens die ons binden</i> van Kwame Anthony Appiah staat centraal. Zie syllabus: Over identiteit gesproken. www.youtube.com/watch?v=1TSrMyx70C4
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Interactief college: Op welke wijze kan identiteitsdenken polariserend werken? Veel van ons hedendaagse denken over identiteit wordt gevormd door onze persoonlijke achtergrond. Zo worden we gevormd door onze familie en de verhalen die bij onze familie horen. Daarnaast leven we in een gemeenschap die eveneens een begrip vormen van wie wij zijn. Vervolgens breidt ons zelfbeeld zich uit in allerlei richtingen. En ontwikkelen we allerlei aannames en overtuigingen. En vinden we dat we behoren tot een bepaalde nationaliteit, gender, geloof, klasse, kleur en cultuur. Van waaruit het steeds moeilijker wordt elkaar te verstaan.
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Gesprek en uitwisseling: hoe omschrijven we onze eigen identiteit: over aannames en overtuigingen We gaan in op de socratische wijze van spreken en luisteren waarbij het gaat om mogelijkheden waarover we als mens beschikken om ons verstaanbaar te maken, de ander te verstaan en verschillen te overbruggen. Het kernkwadrantenspel (een moderne versie van de deugdenleer van Aristoteles) biedt bijzondere inzichten.
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Plato: als je opnieuw kunt kiezen We bespreken een primaire tekst van Plato uit <i>De Staat</i> , loutering en reïncarnatie, zie syllabus, en verbinden de inhoud met het thema van de week. Er kan een keuze gemaakt worden uit een praktische werkvorm - waarbij we de inhoud van de tekst op ervaringsniveau verwerken- of door close reading in kleine groepen met centrale nabespreking.
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Schrijven van een eigen narratief Deze avond is beschikbaar voor het schrijven van een eigen narratief a.d.h.v. het werk van Appiah en/of alles wat besproken is tot dan toe. Op zaterdag vindt een terugkoppeling plaats en bespreken we de narratieven vanuit filosofisch oogpunt. Het is dan ook aan te bevelen om bij het schrijven - waar mogelijk- te verwijzen naar verschillende teksten of colleges.
21.30 uur	Einde programma van dag 3 / aan de bar

Donderdag 13 juli 2023	Tweedeling in de samenleving: een appel op ons inlevingsvermogen
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	College: Identiteitspolitiek, nationalisme en radicaal gelovigen Zowel nationalisme als aansluiting bij radicale gelovigen kan gezien worden als identiteitspolitiek. Naast andere aspecten die een tweedeling in de samenleving veroorzaken zoals arm en rijk, hoog of laag opgeleid, links of rechts stemmen. <i>Teksten van Fukuyama</i>
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Interactief college: aspecten van tweedelingen We gaan in op identiteitsaspecten als arm of rijk, hoog of laag opgeleid, rechts of links denken a.d.h.v het denken van Fukuyama.
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	NOMIZO: Nadenken over standpunten waar we het niet mee eens zijn. Een bijzondere werkvorm om ervaring op te doen met ons inlevingsvermogen.
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Wat nog is blijven liggen. We starten deze middag met het bespreken van de zelfgeschreven narratieven. Daarna is er ruimte om thema's die nog te weinig aandacht hebben gehad verder te verdiepen. Dat kan op allerlei manieren: centraal, in kleine groepen of d.m.v. een persoonlijke studie. Ook kan deze tijd benut worden om voor je zelf een verslag (of anderszins) te schrijven van de afgelopen dagen waarbij je focust op die thema's en onderwerpen die voor jou van belang zijn.
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Documentaire: De volmaakte mens, Sleutelen aan de ziel. Bas Heijne gaat in gesprek met wetenschappers en filosofen die met hun nieuwe vindingen tonen waarmee zij de wereld gaan veranderen. Heijne buigt zich over morele processen en dilemma's die deze ontwikkelingen met zich mee brengen. Op deze avond gaat het over de vraag: "waar is mijn ziel gebleven?" Of liever gezegd: "wie ben ik nog?"
21.30 uur	Einde programma van dag 4 / aan de bar

Vrijdag 14 juli 2023	Positieve betrokkenheid, genegenheid en loyaliteit
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt en uitchecken
09.30 uur	College: Belangrijke levensmomenten, de ander en ik. De kunst van het verstaan drukt zich uit in menselijke mogelijkheden en verlangens zoals betrokkenheid op elkaar, loyaliteit en genegenheid. Tijdens belangrijke momenten in ons leven zoals de geboorte van een kind, het verlies van een dierbare, als je gepensioneerd bent, bij ziekte en bij vreugdevolle momenten ervaren we dat ten diepste.
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Uitwisseling en reflectie: presentaties n.a.v. het thema van de week. De ervaring laat zien dat dit altijd een mooi moment is waarop er alsnog nieuwe inzichten ontstaan dankzij de persoonlijke presentaties.
12.30 uur	Lunch
Aansluitend	Einde cursus